Puolustusvaliokunta 9.9.2020

Hallituksen vuosikertomus 2019 (K 1/2020 vp)

1 Hallitusohjelman toimeenpano

Suomen sotilaallinen toimintaympäristö on säilynyt jännitteisenä ja vaikeasti ennakoitavana, mikä asettaa puolustuskyvyllemme kasvaneita vaatimuksia. Puolustusyhteistyön kehittämistä jatkettiin erityisesti niiden maiden ja maaryhmien kanssa, joilla on merkittävä rooli Itämeren alueen turvallisuuden näkökulmasta. Puolustushallinnon painopisteet EU-puheenjohtajakaudella, tekoäly puolustuksen alalla ja hybridiuhkiin vastaaminen, saivat positiivisen vastaanoton. Kahdenvälistä puolustusyhteistyötä tiivistettiin erityisesti Ruotsin, Yhdysvaltojen, Ranskan ja Ison-Britannian kanssa. Euroopan interventioaloitteen (EI2) käytännön työn perusteet määrittävä asiakirja allekirjoitettiin syyskuussa 2019. Sotilaallisen kriisinhallinnan vaikuttavuuden osalta pääpaino oli ISIS:n vastaisen koalition toimissa Irakissa ja Naton Resolute Support -operaatiossa Afganistanissa.

Kertomusvuonna aloitettiin ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon rinnalla laadittavan puolustuspoliittinen selonteon valmistelu. Valtioneuvosto asetti yleisen asevelvollisuuden kehittämistä ja maanpuolustusvelvollisuuden täyttämistä selvittävän parlamentaarisen komitean maaliskuussa 2020.

Valtioneuvosto teki päätöksen Merivoimien aluskaluston korvaamista koskevan Laivue 2020 -hankkeen neljän aluksen ja taistelujärjestelmän hankinnasta sekä valtuutti Puolustusvoimat solmimaan niiden hankintasopimukset syksyllä 2019. Hanke on alkuperäistä aikataulua noin vuoden myöhässä, mutta rakentamisaikataulu mahdollistaa edelleen laivueen suorituskykyjen käyttöönoton tavoiteaikataulussa. Ilmavoimien monitoimihävittäjien korvaaminen (HX-hanke) on edennyt siten, että Puolustusvoimat vastaanotti alustavat tarjoukset viideltä hävittäjävalmistajalta tammikuussa 2019, jonka jälkeen käynnistyi neuvotteluvaihe. Valtioneuvosto tekee päätöksen nykyisen kaluston seuraajasta vuonna 2021.

Nykyisestä Senaatti-kiinteistöt-liikelaitoksesta ja Puolustushallinnon rakennuslaitoksesta ollaan muodostamassa uusi Senaatti-liikelaitoskonserni. Tarvittavat säädösmuutokset ovat parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä.

Hallitusohjelmassa Puolustusvoimille sovitut pysyvät määrärahalisäykset sisällytettiin syksyllä 2019 julkisen talouden suunnitelmaan vuosille 2020−2023 ja vuoden 2020 talousarvioon. Vuoteen 2023 mennessä asteittain 10 miljoonaan euroon kasvava vuotuinen lisärahoitus käytetään Puolustusvoimien henkilöstömäärän ja kertausharjoitusten lisäämiseen sekä vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen.

2 Puolustusministeriön toimialan tuloksellisuus

Puolustusministeriön hallinnonalan tehtävät ja toiminnan tulokset liittyvät ennen kaikkea varautumiseen sekä yhteiskunnan toimintakykyyn poikkeusoloissa. Sen vuoksi tulosten todentaminen normaalioloissa on haastavaa. Hallinnonalan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden aikajänne on huomattavan pitkä. Hallituksen vuoksikertomuksessa on esitetty puolustusministeriön arvio kehityksen suunnasta kunkin vaikuttavuustavoitteen osalta. Viime kädessä kyse on kokonaisarvioinnista, jossa ei tarkastella pelkästään yksittäisten toiminnallisten tulostavoitteiden toteutumista.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

Yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Arvosana
Suomen etujen mukainen puolustuspolitiikka	Hyvä
Ennaltaehkäisevä sotilaallinen puolustuskyky	Tyydyttävä
Turvallinen yhteiskunta	Hyvä
Kansainvälisen turvallisuuden vahvistaminen	Hyvä

Arvioinnissa käytetty asteikko: ”Erinomainen, Hyvä, Tyydyttävä, Välttävä, Tavoitteesta luovuttu/Heikko”.

2.1 Suomen etujen mukainen puolustuspolitiikka

Vuoden 2017 puolustusselonteon (VNS 3/2017 vp – EK 23/2017 vp) toimeenpanolla on turvattu Suomen puolustuskykyä muuttuvassa turvallisuustilanteessa. Vuoden 2019 aikana toteutettiin strategisia suorituskykyhankkeita, parannettiin Puolustusvoimien valmiutta, syvennettiin puolustusyhteistyötä sekä kehitettiin kansallista lainsäädäntöä ja toimeenpantiin siihen tehtyjä muutoksia.

2.2 Ennaltaehkäisevä sotilaallinen puolustuskyky

Puolustuksen ennaltaehkäisykyky perustuu toimintaympäristöön suhteutettuun valmiuteen ja torjuntakykyyn. Puolustuskykyä arvioidaan suhteessa pitkän aikavälin tavoitetilaan ja toimintaympäristön vaatimuksiin. Vaikuttavuusarvioinnissa on otettu huomioon Suomen turvallisuusympäristön kehityksen ohella puolustusjärjestelmän sisäiset tekijät. Kehityksen suuntaa arvioitaessa oleellisia kysymyksiä ovat seuraavat:

1) kyetäänkö korvaamaan käytöstä poistuvat suorituskyvyt suunnitellusti

2) kyetäänkö parantamaan valmiutta ja kehittämään tarvittavia priorisoituja suorituskykyjä (tiedustelu, kyberpuolustus ja kaukovaikuttaminen) ja

3) toteutuvatko vuoden 2017 puolustusselonteon resurssilinjaukset täysimääräisesti ja mikä on Puolustusvoimien tehtävien ja resurssien tasapaino jatkossa.

Pitkällä aikavälillä ennaltaehkäisevä sotilaallinen puolustuskyky arvioidaan tasolle tyydyttävä, koska tulevien vuosien ratkaisuihin liittyy epävarmuustekijöitä:

- Ennaltaehkäisevä puolustuskyky edellyttää riittävää materiaalista valmiutta. Onnistuminen Meri- ja Ilmavoimien poistuvien suorituskykyjen täysimääräisessä korvaamisessa on siten elintärkeää puolustuskyvyn ylläpidon kannalta. Myös Maavoimia tulee kyetä kehittämään edelleen suunnitelmallisesti 2020-luvulla samalla, kun huomattava osa hankintamäärärahoista käytetään Meri- ja Ilmavoimien hankkeisiin.

- Valmiuden parantaminen ja ylläpito, uusien suorituskykyjen rakentaminen ja ylläpito sekä lisääntyvät kansainväliset tehtävät vaativat taloudellisten resurssien ohella merkittävästi henkilöstövoimavaroja. Puolustusvoimilla tulee olla kasvaneeseen tehtäväkenttään nähden oikein mitoitettu henkilöstömäärä.

- Puolustusvoimien tehtävien ja resurssien tulee olla tasapainossa. Puolustusvoimien tehtäviä ja resursseja tullaan tarkastelemaan valmisteilla olevassa valtioneuvoston puolustusselonteossa.

2.3 Turvallinen yhteiskunta

Vuonna 2017 päivitetty yhteiskunnan turvallisuusstrategia yhtenäistää varautumisen kansallisia periaatteita ja ohjaa hallinnonalojen varautumista. Suomen Kyberturvallisuusstrategia 2019 hyväksyttiin valtioneuvoston periaatepäätöksenä. Puolustusvoimien kyberpuolustuksen suorituskyvyn kehittäminen on painottunut kybersuojan kyvykkyyksien suunnitteluun ja rakentamiseen.

Puolustushallinnolla on tehtävien edellyttämä valmius tukea suorituskyvyillään, voimavaroillaan ja osaamisellaan muita viranomaisia yhteiskunnan turvallisuusstrategian periaatteiden mukaisesti. Kykyä muiden viranomaisten tukemiseen on kehitetty erityisesti poliisin ja Rajavartiolaitoksen kanssa. Puolustusvoimat toteutti kaikki siltä pyydetyt ja voimassa olevien säädösten mukaiset virka-aputehtävät (519 kpl).

2.4 Kansainvälisen turvallisuuden vahvistaminen

Suomi edistää Itämeren alueen ja Pohjois-Euroopan turvallisuutta ylläpitämällä ja vahvistamalla puolustuskykyään. Puolustusyhteistyöllä kehitetään kansallista puolustuskykyä ja yhteistoimintakykyä. Viime vuosina on tiivistetty sekä monen- että kahdenvälistä puolustusyhteistyötä. Kertomusvuoden kansainvälisessä harjoitustoiminnassa painotettiin vaativia, erityisesti taisteluteknisen tason harjoituksia sekä erikoisosaamisen kehittämistä niillä osa-alueilla, jotka edellyttivät kansainvälistä oppimisympäristöä.

Kriisinhallinnan osalta vaikuttavuustavoitteen arvioinnin kannalta keskeinen arviointikriteeri on ollut myös se, kuinka Puolustusvoimat on kyennyt toimeenpanemaan valtiojohdon päättämät sotilaalliset kriisinhallintaoperaatiot. Puolustusvoimat osallistui vuonna 2019 kymmeneen sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon Euroopassa, Afrikassa ja Aasiassa. Joukkojen kokoonpano ja varustus mahdollistivat tehtävien toteuttamisen suunnitellulla tavalla.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi